

llibres

CRÒNICA

Innocents sota el foc creuat

Juan Miguel Álvarez encara els problemes més sagnants de la societat colombiana i brinda una lliçó de periodisme

LLÀTZER MOIX

Per un europeu mitjanament informat, el conflicte intern colombià es resumeix en un enfrontament entre les guerrilles d'inspiració marxista-leninista, guevarista o maoista que han operat en àmplies zones del territori nacional i l'Estat, l'exèrcit i els grups paramilitars. En teoria, aquest conflicte, que es va iniciar fa sis dècennis, va acabar amb els acords de pau del 2016. Però, de fet, els seus calius encara fumejen.

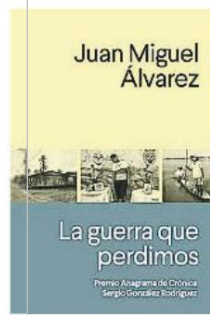
Les víctimes d'aquesta guerra haurien de ser, a priori, uniformats d'un o un altre bàndol. Però amb freqüència ho són els del mig, els que cauen sota el foc creuat: camperols, nens segrestats i reclutats contra la seva voluntat, dones violades, mutilades per mines antipersona, líders comunals, membres de comunitats indígenes o d'origen afroamericà i, en definitiva, qualsevol que pel simple fet d'habitar terres en disputa és en algun moment considerat sospitós i assassinat per un bàndol o un altre.

El reporter colombià Juan Miguel Álvarez acaba de publicar *Los que perdieron*, un llibre tan dur com lluminós, guanyador del tercer premi Anagrama de crònica Sergio González Rodri-

guez, instituint en memòria del periodista mexicà especialitzat en les conseqüències del narcotràfic. Igual com aquest, Álvarez s'atreveix a encarar els problemes més sagnants i perillosos de la seva societat. I es desplaça fins als confins del país, per parlar in situ amb els qui van patir els embats de la guerra (o amb els seus parents), revelar les seves tràgiques experiències i donar-los veu. No hi ha millor manera de procedir. Com va advertir el periodista polonès Ryszard Kapuscinski, "la veritat espera el reporter a l'altra banda del camp minat". Per poder explicar-la, abans cal travessar-lo.

La llista de casos i personatges descrits per Álvarez sacseja el lector: des de la infermera Cristina, brutalment assassinada per cuidar tots els que la necessitaven, fins a la infatigable líder comunal Chava, que encoratja els qui habiten poblats remots a dies i dies de navegació fluvial contra corrent, passant per l'insubornable caporal Mora, capaç de desafiar des del seu modest rang la cúpula militar.

Álvarez denuncia la misèria moral, la violència cega, la crueltat, la injusti-

Juan Miguel Álvarez
La guerra que perdimos
Anagrama
270 pàgines
21,90 euros

cia, la passivitat institucional, les complicacions inconfessables. I enalteix la generositat, la valentia, l'entrega, l'heroisme cívic. Ho fa reflectint en els onze "relets de guerra concentrats" que recull aquest volum la brutalitat d'un conflicte ferotge –que va arribar després de les guerres civils colombianes entre conservadors i liberals iniciades al segle XIX– i, ahora, amb l'esperança que genera l'activa resistència de no pocs ciutadans. I ho fa també amb sobrietat expositiva i un llenguatge acolorit, que enriqueixen l'eficàcia de la seva prosa.

Segons dades recollides el 2018, el conflicte ha causat ja a Colòmbia més de 260.000 víctimes mortals, sovint sense implicació directa en ell, i molts més ferits, segrestats, desplaçats, etcètera; ha contribuït a l'exploració abusiva i la destrucció del territori nacional; ha estat caldo de cultiu per al narcotràfic i el terror; ha suposat una amenaça constant per als líders socials més necessaris... De tot això va el llibre d'Álvarez, que ens brinda una excel·lent i electrificant lliçó de periodisme. /

NOVEL·LA

Amors estranys a Idaho

Un debut novel·lístic que s'enfronta amb destresa i bellesa a un tema complex i tabú, l'infanticidi

ANTONIO LOZANO

Per al seu maduríssim debut en la novel·la, Emily Ruskovich (*Idaho*, 1986), formada a l'Iowa Writer's Workshop i autora de relats publicats en diverses revistes, va escollir el tema més cru i incomprensible com a motor argumental, un infanticidi, la qual cosa immediatament plantejava la rellosca qüestió de com abordar un tabú, tant dels mateix desenvolupament i estructura del llibre com en la descripció precisa del fet. Conscient potser que un enigma sense resposta possible i que convulsa les nostres més sagrades assumptions desafiava ja no només qualsevol exercici d'espeleologia profunda sinó prolongar molta estona la mirada, l'autora opta per una estratègia extensiva: diversos protagonistes i dilatació temporal en la qual l'inennarrable és abans un fantasma o un eco que impregna de dolor i dubtes el present, o vist d'una altra manera, és una foscor impenetrable que impel·leix a sortir a l'encontre de qualsevol reduït de llum.

De fet, *Idaho*, que té en l'Idaho natal de l'autora la seva única foto fixa i la seva reserva inesgotable de bellesa

traïdora, és sobretot una confluència d'històries d'amor estranyes, recargolades i desconcertants entre dones, entenent amor com un desplegament d'actes d'altruisme, generositat i compassió a la recerca de comprensió, consol o redempció. La Jenny, convertida en Medea un dia d'agost del 1995, impactarà en les vides de l'Ann, la segona esposa del seu exmarit i pare de les seves filles, i l'Elizabeth, la seva companya de cel·la, que es lliuraran a la impossible tasca de reconstruir (i entendre) el seu tempestuós passat i d'ofrir-li algun tipus de salvació (salvant parts tènues de si mateixes en el procés).

Però la novel·la va més enllà, reunint molts dels afectats per l'atroç episodi, saltant constantment enrere i endavant en el temps, alternant entre la cara més crua de l'existència (les ferides que no cicatritzen, la demència, la privació de llibertat, el rebuig de l'ésser estimat...) i les fegonades d'alegria i calor que la justifiquen. Dotada d'una aclaparadora riquesa estilística, abunda en *Idaho* els passatges de gran

Emily Ruskovich
IDAHO

Emily Ruskovich
Idaho
Traducció al cat. d'Àfrica Rubiés Mirabet i al cast. d'Antonia Martín Les Hores / Random House
352 pàgines
21,90 euros

perícia tècnica i les reflexions que espremen el cor (la revelació del que fa mal, la impossibilitat de correspondre a la bondat, l'enamorament com a via per recuperar la capacitat de sorpresa de la infantesa). Alhora, si hi ha alguna cosa que potser podria objectar-se a Ruskovich és que la recerca permanent d'aquest fulgor líric, la seva ànsia per convertir-ho tot en senyal d'una cosa transcendent o si més no semànticament rellevant –cada gest humà, objecte físic, peça de l'entorn natural o record elevats a fenomen espiritual, a la manera que la filmografia tardana de Terrence Malick empatxa per la seva persistent conjugació en vers–, provoca moments en què el risc d'afectació sorgeix per la mera acumulació.

Amb tot, el millor que es pot dir d'*Idaho* és que és una novel·la sobre el record que lluita amb totes les seves forces contra el seu propi oblit. Un surt d'ella com el cervatell de les seves pàgines, impregnat d'una olor cridada sempre a acompanyar-te. /

FINESTRES

BEQUES FINESTRES A L'ESCRITURA D'ASSAIG

OBERTA LA CONVOCATÒRIA
FINS AL 28 DE FEBRER

LLIBRERIAFINESTRES.COM